

2021. januári mérnök évfordulók, emlénapok + **programok**

A korona-vírus járvány miatt valamennyi korábban meghirdetett szakmai-program lemondásra, vagy online térbe került!

1. – 130 éves a Budapest-Bécs közötti távbeszélő vonal

Az első telefonvonal 1889-1891. között a Duna jobb partján épült meg a távíróvonal mellett, majd 1891-1893. között a Duna bal partján a másik vonal. Az összeköttetés építéskor már magyar cégek is nyújtottak be ajánlatot, mint az Egger és Társa, özv. Weimer Vilmosné, Teirich és Leopolder, Fischer Sándor cégek, valamint Neuhold János budapesti és két pécsi iparos Kocharics János és Kindl Ferenc, továbbá a kolozsvári Geng Ádám. A benyújtott pályázatokat a minisztérium 1889-ben értékelte, mely szerint a távbeszélőgépek „Fischer Sándornál a legjobb minőségben és a legjutányosabb áron lettek rendelve”. A szükséges Leclanche-elemek szállítására – Weimer Vilmos halála után özvegye – Weimer Vilmosné vezette cég ajánlatát találták a legelőnyösebbnek. Azonban Weimerné szakmai és üzleti jártasság hiányában egyedül nem tudta vezetni az üzemet, ezért egy év múlva eladta a bécsi Deckert és Homolka cégnek. A postai szállítások révén ez a cég jól fejlődött és később a svéd Ericsson tulajdonába ment át. A másik nyertes pályázó Fischer Sándor cége 1881-től Siemens-Halske rendszerű tűzjelző berendezéseket, valamint vasúttársaságoknak telefon berendezéseket készített. Gyártási engedélyt nyert a bécsi Czeija és Nissl cég berendezéseinek gyártására. A pályázaton e készülékeknek a szállítására tett ajánlatot. A Budapest-Bécs telefonvonal építésénél az említett cégeken kívül rendelést kapott még a Felten és Guillaume, a Percy és Schacherer, valamint a pozsonyi Bondy Ottó-féle kábelgyár is.

1. – 210 éve született Montedegói Albert Ferenc csillagász

Klagenfurtban született Montedegói Albert Ferenc (1811-1883) híres egri csillagász. Csillagászatot és földrajzot tanított a pesti egyetemen, – az előbbi elsőként – magyar nyelven. Az 1849-es szabadságharc során a gellérthegy csillagvizsgálót ágyútalálat érte, cseh származású igazgatója elmenekült. Montedegói Albert Ferenc próbálta menteni a fosztogatók által széthordott értékes műszereket és könyveket. Néhány hónapra börtönbe került. Mivel kiszabadulása után a budai csillagvizsgáló romokban állt, ifjúsága színhelyére, Egerbe tért vissza és a líceum matematika tanára valamint a Spekula (csillagvizsgáló) vezetője lett. Minden igyekezete ellenére sem sikerült azonban az elavult műszereket érseki segítséggel újakra cserélni, sem pedig a gellérthegy felszerelés maradványait megszereznie. Korszerű műszerek híján a megfigyelő munka helyett ismeretterjesztő cikkeket írt, melyeket főleg a helyi lapok közöltek. A csillagászat mellett a földrajz, a helyismeret, a német és a magyar nyelv is érdekelte; e tárgykörökben számos közleményt és könyvet írt, műfordításokat is készített. 1868-ban monográfiát adott ki Tittel Pálról. 1970-ben két csalódás érte: hiába pályázta meg a pesti egyetem csillagász professzori állását, majd pedig az akkor alakuló Meteorológiai Intézet igazgatói székét, mindkét helyen elutasították. Kéziratos hagyatékát az egri Érseki Könyvtár őrzi.

1. – 30 éves az Országos Atomenergia Hivatal

A nukleáris biztonság hazai öre, az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) a rendszerváltást követő új kormányzati struktúra kialakítása során, 1991. január elsején jött létre, a korábbi Országos Atomenergia

Bizottság (OAB) titkársága és a korábbi Állami Energetikai és Energiabiztonság-technikai Felügyelet (ÁEEF) nukleáris csapatának bázisán. Az OAH harmincéves tevékenysége meghatározó szerepet jelentett abban, hogy kialakult és folyamatosan fejlődött a nemzetközi elvárásokat is kielégítő hazai szabályozás, és az atomenergia hazai alkalmazás biztonsága is javult. Az atomenergia alkalmazásában a nukleáris hatósági felügyelet alapvető célja, hogy védje a lakosságot és a környezetet a nukleáris és radioaktív anyagok felhasználása során keletkező ionizáló sugárzás káros hatásaitól. Az OAH szervezetén belül a hazai nukleáris létesítmények – a Paksi Atomerőmű (PAE), a Budapest Kutató Reaktor (BKR), a BME Oktatóreaktor és a Kiegészített Kazetták Átmeneti Tárolója (KKÁT) – biztonságát a nukleáris biztonsági hatóság felügyeli, míg a nukleáris védettségi és biztosítéki hatóságnak azt kell biztosítania, hogy a nukleáris és más radioaktív anyagokat csak ellenőrzött és békés célokra lehessen felhasználni. Egy szervezet történetét mindig a változások írják. Az OAH történetében is azok az időszakok az igazán érdekesek, amelyekben a szervezet változott. Megalakulása idején az OAH nemcsak a biztonsági követelmények megfogalmazását tekintette első feladatának, hanem a kor követelményeinek megfelelően az atomerőmű biztonságának újraértékelését is fontosnak tartotta. Ennek eredményeként született meg az AGNES projekt, amely nemzetközileg is elismert módon értékelte a PAE biztonságát. Ugyanennek a fejlődés iránti elkötelezettségnek az eredményeként született meg az új Atomtörvény (Atv.) a kilencvenes évek közepén, s ez indította el a hatósági tevékenység jelentős szemléletváltását is. Ebben az időben kezdődött meg a részletekbe menően előíró (és a kazánfelügyeleti műlra támaszkodó) hatósági felügyeleti koncepció átalakítása, a nukleáris szakmai szempontok előtérbe kerülése. Ez a legjobb nemzetközi gyakorlat és a nemzetközi szervezetek ajánlásainak figyelembevételével, valamint az engedélyesek felelősségteljesebb szerepvállalásával valósult meg. A Nukleáris Biztonsági Szabályzatok (NBSZ) megalkotása és megjelentetése mérföldkő a létesítmények hatósági felügyeletében. Az NBSZ nemzetközi mércével is korszerű, szakszerű és megfelelően garantálja a nukleáris biztonságot. Az OAH budapesti székházában Veszélyhelyzeti Intézkedési, Gyakorló és Elemző Központ (Centre for Emergency Response, Training and Analysis, CERTA) is működik. E központ lehetővé teszi hazai vagy külföldi nukleáris létesítményben kialakuló, a lakosságot, a környezetet fenyegető nukleáris veszélyhelyzet figyelemmel kísérését, elemzését és a lehetséges következmények gyors meghatározását. Az OAH vezetése kiemelten fontosnak tartja az átlátható működést, a közvélemény pontos és hiteles tájékoztatását. Az OAH-val kapcsolatos hírek, szakmai anyagok, a jogi szabályozás és az útmutatók, illetve a hatósági tevékenységgel összefüggő információk elérhetők a hivatal honlapján. Törvényi kötelezettségének eleget téve az OAH minden létesítményszintű engedélyezési eljárás esetén közmeghallgatást tart. Ez a fórum lehetőséget biztosít a lakosság és a különböző szervezetek számára az adott ügyek részleteinek megismerésére, véleményük kifejtésére. Az OAH eddigi eredményeinek eléréséhez nagymértékben hozzájárultak a hazai intézményekben dolgozó kiváló szakemberek. A három évtized eredményei és a tapasztalt, nemzetközileg is elismert szakértői gárda létrejötté megfelelő alapot adnak ahhoz, hogy az OAH sikerrel birkózzon meg a következő évek megnövekedett feladataival, köztük a Paksi Atomerőmű kapacitás-fenntartásával, bővítésével járó, a biztonságot szolgáló és erősítő hatósági feladatokkal.

5. – 130 éve született Lóczy Lajos geológus

Budapesten született Lóczy Lajos (1891-1980) geológus, egyetemi tanár, a magyar szénhidrogénmezők feltárásának kezdeményezője. Világhírű Ázsia-kutató édesapja, id. Lóczy Lajos (1849–1920) nyomdokait követve a földtudományok művelését tűzte ki célul. Egyetemi tanulmányait Zürichben végezte. Az I. világháború alatt 1917-18-ban az MTA expedíciója tagjaként Nyugat-Szerbia geológiai térképezésén dolgozott. Később Szumátrán, Celebeszen, Ecuadorban, Lengyelországban és Jugoszláviában folytatott geológiai terepmunkát. 1933-ban a Magyar Állami Földtani Intézet igazgatója lett és jelentős szerepet vállalt az első magyarországi kőolajmezők termelésbe állításában. Hasonló tevékenységet végzett Marokkóban, Törökországban, Görögországban és Dél-Amerikában is. 1970-ben írt nagy jelentőségű tanulmánya nyomán tárták fel Brazília atlanti selfjében a kőolajat. Szakmai dolgozatainak száma meghaladja a 90-et. Munkásságának elismeréseként a világ több tudományos testülete választotta levelező és tiszteletbeli tagjává. Sokoldalú elméleti és gyakorlati tudományos munkája révén nagy megbecsülést szerzett a magyar névnek szerte a világon.

6. – 120 éve született Borsos József Zoltán mérnök

Sátoraljaújhelyen született Borsos József Zoltán (1901-1981) építőmérnök, urbanista, egyetemi tanár. A Beregszászi Állami Főgimnáziumban érettségizett 1919-ben. Tanulmányait a Műegyetemen folytatta, ahol 1924-ben általános mérnöki oklevelet szerzett. 1960-ban előbb doktori, majd kandidátusi fokozatot szerzett. Egyetemi tanulmányait követően egy éven át a Műegyetem Alkalmazott Szilárdságtani Tanszékén dolgozott Czakó Adolf, majd hasonló munkakört töltött be 1927 és 1931 között II. sz. Hídépítési Tanszéken Mihailich Győző kiegészítő tanársegédeként. Eközben a főváros szolgálatába állt, ahol mérnöki feladatokat látott el. Kezdetben mérnökként (1924-1936), később főmérnökként dolgozott (1936-1945), majd 1945. július 1-jétől műszaki főtanácsossá léptették elő, 1946. december 14-én a fővárosi közgyűlés tanácsnökká választotta meg. 1946-1948 között a Fővárosi Közmunkák Tanácsának tagja volt. Híd- és mélyépítési munkák irányítása mellett közreműködött a ferencvárosi kikötő építésében és egyik irányítója volt a Duna-hidak újjáépítésének. Nevéhez fűződik a Csatornázási Művek és a Fővárosi Mélyépítési Beruházási Vállalat megszervezése. 1954. szeptember 15-én az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem egyetemi tanárává nevezték ki, ahol a Városgazdasági Tanszékot vezette 1960-ig. 1957-1959 között rektor-helyettes volt. Nyugalomba vonulásáig, 1971-ig a BME Út- és Vasútépítési Tanszékének, majd a Vízépítési, illetve Vízgazdálkodási Tanszékének egyetemi tanára volt. Borsos József Zoltán munkájának elismertségét jelzi, hogy tagja volt az MTA Településtudományi Állandó Bizottságának, valamint elnöke volt az ÉTE Városgazdasági Szakosztályának.

6. – 140 éve született Tichtl György mérnök

Budapesten született Tichtl György (1881-1956) építészmérnök. A Műegyetem elvégzése után a Posta szolgálatába lépett, melynek végül műszaki főigazgatója lett. Tervei szerint épült a budapesti lipótvárosi és lágymányosi posta s több vidéki postaépület. Képes volt követni az építészet fejlődését, és mindig korszerű stílusban, jó arányérzékkel, a funkcionális kötöttségeket szem előtt tartva tervezett.

7. – 130 éve született Horváth József mérnök

Budapesten született Horváth József (1891-1976) gépészmérnök. Tanulmányait a budapesti Műegyetemen végezte, oklevelét 1914-ben szerezte. Előbb különböző városi mérnöki hivatalokban, majd az Építésügyi Minisztériumban dolgozott. A II. világháború után itt irányította a közművek újjáépítésének munkáját. 1948-tól az egységes vízügyi igazgatás munkatársa. Tervező, kivitelező és szervező munkája a jobb vízellátás és csatornázás biztosítását szolgálta. Az Országos Vízügyi Hivatal (OVH) Vízellátási és Csatornázási Osztályának vezetője. Osztályát önálló vállalattá fejlesztette. Irányító szerepe volt a szakágazat távlati terveinek kidolgozásában, végrehajtásában. Jelentős volt a Balatonvidék közművesítése érdekében végzett munkája is. Haláláig vízellátási és csatornázási ügyek szaktanácsadója volt.

7. – 100 éve született Varga Elemér bányamérnök

Tiszaszentmiklóson született Varga Elemér (1921-1976) mérnök, a robbantás-technika szakértője. 1945 előtt géplakatosként dolgozott. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen bánya-gépészmérnöki (1953), majd bányamérnöki (1959) oklevelet szerzett. Pályafutását a Bányászati Aknamélyítő Vállalatnál kezdte. 1955-től a Szénbányászati Minisztérium csoportvezető főmérnökeként megszervezte a hazai bányaszellőztetési szolgálatot. 1960-tól a Bányászati Kutató Intézetben a bányabiztonsági osztály, majd a robbantás-technikai főosztály vezetője volt. 1968-tól a Magyar Tudományos Akadémia bányászati tudományos bizottságában a robbantás-technika szakreferense. A bányaszellőztetés és a bányatüzek kapcsolatát, továbbá a robbantás-technika új módszereit kutatta, főként az ipari nagy robbantásokét. Mindkét témakörben több szabadalma volt. Szakcikkeit a Bányászati és Kohászati Lapok közzölték.

7. – 100 éve született Horváth László mérnök

Cinkotán született Horváth László (1921-1990) Kossuth-díjas vegyészmérnök, közgazdász. 1940-től a BME Vegyészmérnöki Karán tanult. 1945-től műszaki fejlesztéssel foglalkozott. 1951-52-ben a Bánya- és Energiaügyi Minisztériumban dolgozott, 1952-1963 között a Ruggyanta-árugyár főmérnöke, 1963-1966 között az Országos Gumiipari Vállalat (Taurus) vezérigazgató-helyettese, 1966-1975 között pedig a vezérigazgatója volt. 1975-77-ben nehézipari miniszterhelyettes, 1977-től az Országos Tervhivatal elnöke. 1982-89-ben az OVK főigazgatója volt. Tagja volt az MTA Vezetés- és Szervezéstudományi Bizottságának, 1975-1985 között az MSZMP KB-nak is. 1985-től a Nemzetközi Vezetéstudományi Akadémiának egyetlen magyar tagja volt. 1967-től a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen óraadóként oktatott. Jelentős találmányokat szabadalmaztatott. 1953-ban a természetes kaucsuk extendálását dolgozta ki, 1956-ban a viszkózszálas szállítószalagot, 1960-ban az orientált szerkezetű gumitesteket, 1966-ban a nagynyomású hajlékony csövek csatlakozó elemeit. Kb. 20 további találmány társszerzője volt. Közgazdászként makrogazdasági kérdésekkel: a termelési szerkezettel, az ágazati irányítással, a szabályozó rendszerrel, vállalati stratégiával foglalkozott. 100 tanulmány, könyv szerzője.

8. – 100 éve született Szilas A. Pál mérnök

Hegybányán született Szilas A. Pál (1921-1991) bányamérnök, a gázmérnök-képzés megalapozója. 1943-ban Sopronban szerzett bányamérnöki oklevelet, majd 1953 decemberéig a MAORT-nál, illetve annak jogutódjai vállalatainál dolgozott, többnyire vezetői beosztásban. Üzemi munkássága alatt jelentős szerepe volt a hazai termelő berendezések korszerűsítésében. Főként a segédgáz termeléssel

kapcsolatban vezették be több találmányát, újítását. Meghatározó szerepe volt a hazai nagyviszkozítású olaj termelésének, gyűjtésének és szállításának korszerű kialakításában. Mérnöki munkája mellett 1951-ben a NIM által szervezett olajmérnök-képző tanfolyam, 1952-53 évben a Műszaki és Gazdasági Akadémián a kőolajtermelés tantárgy meghívott tanára volt. Főállású oktatóként 1953 decemberétől dolgozott a NME soproni, majd miskolci Bányamérnöki Karának Olajtermelési tanszékén. 1957-ben kandidátusi címet szerzett, amelynek alapján 1960-ban egyetemi műszaki doktori címet kapott. Egyetemi tanárnak 1964-ben nevezték ki, és ugyanebben az évben lett a Bányamérnöki Kar dékánja. Ezt a tisztséget négy éven át töltötte be. 1966-ban az Olajtermelési tanszék vezetésével bízták meg. 1976-ban a kőolaj-bányászat szakterületén a műszaki tudomány doktora címet szerezte meg.

9. – 180 éve született Jungfer Gyula vasáru-gyáros

Pesten született Jungfer Gyula (1841-1908), aki a magyar kovácsoltvas művességet művészi szintre emelte. Apja műhelyében sajátította el a mesterség alapjait. 1857-ben a céhes hagyományoknak megfelelően vándorútra kelt és Ausztriában, Németországban valamint Londonban dolgozott. 1866-ban kapta meg az iparjogot Pesten. Nemcsak Jungfer életében, hanem a magyar művészettörténetben is döntő esemény volt, amikor az Ybl által tervezett Várkert-bazár öntöttvasból tervezett díszeit ő ugyanazon az áron kovácsoltvasból készítette el. Ezzel a sikerült és rögtön igen sikeres munkájával megalapozta a magyar kovácsoltvas művesség művészeti ággá emelését. További munkái zömében Budapesten követhetők nyomon. Az e korszakban alkalmazott valamennyi stílusirányzatban alkotott. Barokk-rokokó forrásból merített a Dorottya utca 6. vaskapujának és lépcsőház rácsainak, valamint a Kálvin téri Wenckheim palota kapuinak készítésekor. Szecessziós műve például a Ferenciek tere 1. alatti ház rácskapuja. Folklorisztikus elemeket használt a Gresham palota pávás díszeihez és a Klotild palota vitézkötést idéző indáinál. A kovácsoltvas házdíszek mellett ötvösművészeti és plasztikai alkotásokat is készített. A századfordulón mintegy száz főt foglalkoztató üzemének hatása az egész országra kiterjedt. Az ország gazdasági életében is aktív szerepet vállalt, tagja volt többek között a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának, az Országos Ipartanácsnak, 19 éven át elnöke volt a Budapesti Ipartestületnek. Számos díja, kitüntetése közül a legjelentősebbek az 1900. évi párizsi és az 1904. évi Saint-Louis-i világkiállítás Grand Prix-e valamint az 1896-os ezredéves magyar kiállításon elnyert aranyérem.

14. – 90 éve született Móger Dezső mérnök

Hosztóton született Móger Dezső (1931-1979) vegyészmérnök, aki a Nobel-díjas Ny. Ny. Szemjonov munkatársaként nyert tudományos fokozatot. A Központi Kémiai Kutató Intézetben a homogén és heterogén katalitikus hidrogénezés katalizátoraival, a hidrogénezési folyamatok reakciómechanizmusának, reakciókinetikájának vizsgálatával foglalkozott.

17. – 110 éve született Barta Béla mérnök

Szodón született Barta Béla (1911-1979) villamosmérnök. 1948-ban, az ipari üzemek államosításakor, a Szegedi Közúti Vaspálya Vállalat vezetőjévé nevezték ki, majd a szegedi áramelosztó üzletigazgatóság igazgatója lett. 1951-1953. között az Ajkai Hőerőmű Vállalat igazgatója, 1953-1975. között az Erőmű Javító és Karbantartó Vállalat igazgatója volt.

18. – 75 éve átadott budapesti Kossuth-híd

1946. január 18-án adták át a járműforgalomnak Budapest II. világháború utáni első Duna-hídját, mely a pesti Kossuth Lajos tér és a budai Batthyány tér között biztosított kapcsolatot. A Kossuth-hídra azért volt szükség, mert a budapesti Duna-hidakat a következő időpontokban robbantották fel a visszavonuló német csapatok: 1944. november 4. – a Margit híd; 1944. december 29. – a két vasúti híd; 1945. január 14. – a Horthy Miklós híd; 1945. január 16. – a Ferenc József híd középső része; 1945. január 18. – a Lánchíd és az Erzsébet hidak. A felrobbantott budapesti Duna-hidak újjáépítésének kronológiája: 1946. augusztus 20. – megnyitották a forgalom számára az újjáépített Ferenc József hidat egyúttal a Szabadság híd nevet adva a régi-új Duna-hídnek; 1948. augusztus 1. – átadták az újjáépített Margit hidat; 1949. november 20. – az eredeti híd avatásának századik évfordulóján átadták az újjáépített Lánchidat; 1952. november 22. – megnyitották a forgalom előtt a volt Horthy Miklós hidat, amit ekkor nevezték el Petőfi Sándorról. A roncsoktól eltérő helyen, az akkori munkálatokat nem akadályozva épült fél-állandó Kossuth-hidat 1957-ben forgalmon kívül helyezték, majd 1960-ban lebontották, így ne keressük Budapesten...

19. – 120 éve született Faber Gusztáv mérnök

Budapesten született Faber Gusztáv (1901-1969) mérnök, egyetemi tanár. Hidak tervezésével, gyártásával, helyszíni szerelésük szervezésével és irányításával foglalkozott. Egyebek mellett ő vezette a kunszentmártoni Körös-híd, a dunaföldvári Duna-híd építését. Más nagy vasszerkezeti berendezés is készült az irányításával. Így pld. a lakihegyi rádióadó immár műszaki emlékként számon tartott antennatornya, amely építésekor, 1933-ban a világ legmagasabb antennatornya és sokáig Európa legmagasabb építménye volt. Számos egyetemi tankönyvet, jegyzetet, több kiváló szakkönyvet írt és szerkesztett.

23. – 140 éve született Bóhm Ferenc mérnök

Pécsett született Bóhm Ferenc (1881-1940) bányamérnök, a hazai kőolaj és földgáz kutatás egyik kiváló képviselője. 1907-től az erdélyi medencében ő vezette a földgáz kutatásokat, személyesen irányította a nagysármási földgáz kutatást. E mellett 1916-tól a kincstári bányászat műszaki vezetését is magára vállalta a Pénzügyminisztériumban, ahol később a fém bányászati osztály vezetője lett. 1920-tól öt éven keresztül a Magyar Földgáz- és Kőolajkutató Szindikátus kutatásait vezette, majd a Pénzügyminisztériumba visszakérülve a bányászati főosztályt irányította. 1935-ben az állami kőszénbányászat egészének igazgatója lett. 1925-től működött közre az Alföldön megkezdett szénhidrogén-kutatásokban.

24. – 75 éve jött létre az ENSZ Atomenergia Bizottság

A II. világháború után a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, egy újabb világháború kitörésének megakadályozására létrejött Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) nem sokkal megalakulása után már foglalkozni kezdett az „atom-problémával”. ENSZ közgyűlése 1946. január 24-én létrehozta a szervezet Atomenergia Bizottságát (ENSZ-AB). Az ENSZ-AB-ban megindult nemzetközi tárgyalások a kialakult hidegháborús légkörben kudarccal végződtek, így az ENSZ-AB hamarosan megszűnt. A nemzetközi helyzet enyhülésével a tárgyalások más formában újraindultak, és a fordulatot jelezte az Amerikai Egyesült Államok (USA) elnökének, D. D. Eisenhowernek 1953. december 8-án az ENSZ soros ülésén elmondott híres „Atom for Peace” beszéde, melyben javaslatot tett a Nemzetközi Atomenergia-ügynökség

(NAÜ) létrehozására. A javaslat szerint az új nemzetközi szervezet feladata, hogy dolgozzon ki „*módszereket, melyek segítségével a hasadó képes anyagokat az emberiség békés céljainak szolgálatába lehet állítani. Szakértőket kell megbízni, hogy az atomenergiát a mezőgazdaság, orvostudomány és más békés tevékenységek számára felhasználhatóvá tegyék. Kiemelt cél lehet a világ energiáinségében szenvedő területeinek bőséges elektromos energiával történő ellátása.*” Az ennek alapján megindult tárgyalások eredményeként az ENSZ közgyűlése 1954. december 4-én egyhangú határozattal fogadta el az új nemzetközi szervezet megalakításának tervét. Ezt követően hosszú előkészítő munka indult meg. Az ebben való részvétel is igényelte a kérdés magyarországi szervezeti, szakmai hátterének kialakítását, és így hozzájárult az atomenergia alkalmazásával foglalkozó hazai szervezet létrehozásához. Az Országos Atomenergia Bizottság (OAB) 1956. január 1-ei létrejöttét a fentiekén túl az atomenergia hazai alkalmazásának kialakulása és fejlődése tette szükségessé. Létrehozásáról a 4521. (XII. 15.) 1955. Minisztertanácsi határozat rendelkezett. A korábban létrehozott Kísérleti Reaktor Bizottság és az MTA mellett működő Központi Izotóp Bizottság megszűnt, feladataikat az OAB vette át. A határozat arról is rendelkezett, hogy az MTA Központi Fizikai Kutató Intézet (KFKI) felett 1956. január 1-től kezdve az OAB és az MTA egyetértésben gyakorolja a felügyeleti jogot. A NAÜ alapító okiratát végül az 1956. szeptember 20-a és október 26-a között Washingtonban megtartott nemzetközi konferencián vitatták meg és fogadták el, amely a szükséges számú ország részéről történt aláírás és ratifikáció után 1957. július 29-én lépett hatályba. Hazánk alapító tagjaként vett részt a NAÜ létrehozásában.

25. – 210 éve született Balás Pál mérnök

Zólyomban született Balás Pál (1811-1870) bányamérnök, tanár. 1834-ben szerezte mérnöki diplomáját a selmecebányai bányászati Akadémián. Kincstári mérnök lett: jelentős munkája a selmecebányai bányák aknahálózatának felmérése és térképezése. 1868-ban a Selmecebánya és Garamberzence közötti vasút tervezésével és építésével bízták meg.

27. – 90 éve született Palócz Sándor építész

Jászfényszarun született Palócz Sándor (1931-1984) belsőépítész, formatervező. 1957-ben végzett az Iparművészeti Főiskolán. Nevéhez fűződik a LEHEL hűtőszekrény-család modulrendszerű kialakítása, és esztétikai megformálása. Irodaházak belsőépítészeti tervezését is végezte (Bajai Állam Gazdaság, győri Graboplast-székház). Legfontosabb munkái, melyek több alkalommal elnyerték az Év legszebb terméke címet: Csöpi konyha; Firenze, Júlia, Gyopár lakószobák; Nóra, Palóc, Kapri ülőgarnitúrák. Maradandót alkotott a házigyári lakások térelválasztó szekrényei és válaszfal terveivel is.

28. – 120 éve született Takács József térképész

Sóskúton született Takács József (1901-1986) térképész, geográfus, a Kartográfiai Vállalat (KV) első főmérnöke, a magyar kartográfia jelentős, meghatározó egyénisége. A budapesti Műegyetemen kezdett tanulmányok után a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett diplomát földrajzból, földtanból és csillagászatból. 1924-től számos térképet és iskolai atlaszt szerkesztett. Természeti színezést javasolt. Különösen kiemelkedett a földrajzi nevek térképi használatával kapcsolatos munkássága, melyben nemzetközi elismerést aratott. Jelentős eredményei vannak az idegen nyelvű névanyag hazai átültetését

illetően. Alapításától kezdve részt vett a Földrajzinév-bizottságban. 1929-ben jelentette meg „A földrajzi nevek helyes írásmódja” c. szabályzatot és névjegyzéket tartalmazó írását. Foglalkozott török, görög, orosz, etióp és kínai nevek átírásával. Az ő nevéhez fűződik az ÁTI (Állami Térképészeti Intézet) kisértel névírása (1934). 1940-ben a Magyar Földrajzi Társaság elfogadja az általa kidolgozott névrajzi rendszert. A Földrajzinév-bizottság számára ország-névjegyzéket állított össze, irányításával készült hazánk legfontosabb domborzati, táj- és vízneveinek első jegyzéke. Több e témájú cikke külföldön is megjelent. Közreműködött az 1:2,5 milliós világtérkép névanyagának kialakításában is. A háború után Bognár Gáborral iskolai falitérképeket, atlaszt és várostérképeket szerkesztett, így a Bibliotheca Világatlaszt. Értékes a század eleji magyar kartográfiára vonatkozó történeti visszpillantása is.

30. – 125 éve született Fehrentheil-Gruppenberg László mérnök

Brassóban született (1896-1943) földmérő mérnök. Oklevelét 1921-ben a budapesti műegyetemen szerezte. Magánmérnöki gyakorlatot folytatott. Oktató volt a műegyetemen, emellett magánirodát is működtetett. Tagja lett a Budapesti Mérnöki Kamara Választmányának. Több dunántúli település kataszteri térképének elkészítésére kérték fel, így került 1927-ben Szigligetre. Szigliget nemcsak a felméréseket köszönheti Fehrentheil Lászlónak, de ő tette meg az első lépéseket afelé, hogy a településből üdülőfalv legyen és az ő nevéhez köthető a híres szigligeti jegenyesor is. Jelentős szerepe volt számos dunántúli község felmérésében, valamint a főváros 1935-1944. évi új felmérésében. 1938-1939 között az Iparügyi Minisztérium városrendezési ügyeit intézte. Szakirodalmi munkássága is számottevő, melyek a Térképészeti Közönyben, a Geodéziai Közönyben és a Magyar Szemlében jelentek meg.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2021-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudosnapár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnapar.kfki.hu/historia
- *Nagy Ferenc szerk.: Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- *Kenyeres Ágnes szerk.: Magyar Életrajzi Lexikon I-IV.*
1967-1990. – Akadémiai Kiadó
- *Mérnöki évfordulók, emléknapi és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök
Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja